

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VIŠJE
DELOVNO
IN SOCIALNO
SODIŠČE

VDSS sklep Pdp 1180/2015

Sodišče: Višje delovno in socialno sodišče

Oddelek: Oddelek za individualne in kolektivne delovne spore

ECLI: ECLI:SI:VDSS:2016:PDP.1180.2015

Evidenčna številka: VDS0015954

Datum odločbe: 09.06.2016

Senat: Marko Hafner (preds.), Tatjana Prebil (poroč.), Valerija Nahtigal Čurman

Področje: DELOVNO PRAVO - CIVILNO PROCESNO PRAVO

Institut: *mobbing* - trpinčenje na delovnem mestu - absolutna bistvena kršitev določb postopka

Zveza: ZDR-1 člen 7, 47. OZ člen 131. ZPP člen 339, 339/2, 339/2-14.

Jedro

V tem individualnem delovnem sporu tožnica zahteva plačilo odškodnine zaradi diskriminacije in trpinčenja na delovnem mestu, ki naj bi se dogajalo že več kot 10 let in ki naj bi ga s svojim ravnanjem izvajale sodelavke tožnice in tožnici nadrejena delavka. Sodišče prve stopnje je odškodninski zahtevek zavrnilo, ker ni ugotovilo protipravnega ravnanja tožene stranke. Zaključilo je, da gre pri tožnici za verjeten obstoj paranoidne osebnostne motnje in da zaradi te motnje pogosteje prihaja v nesporazume z okoljem. Način obnašanja, ki ga imajo sodelavke do tožnice, ni vselej sprejemljiv, vendar njihova ravnanja niso dosegla tiste stopnje, da je delodajalec odškodninsko odgovoren. Sodišče prve stopnje se ni opredelilo do vseh odločilnih dokazov, ki jih je v potrditev svojih trditev predlagala tožnica, niti ni navedlo razlogov, zakaj jih ni upoštevalo. Manjkajo razlogi o odločilnih dejstvih, zaradi česar se dokazne ocene sodišča prve stopnje ne da preizkusiti. Zato je podana absolutna bistvena kršitev določb pravnega postopka iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP. Pritožbeno sodišče je izpodbijano sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v novo sojenje.

Izrek

I. Pritožbi se ugotovi in se izpodbijana sodba razveljavi ter zadeva vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje.

II. Pritožbeni stroški so nadaljnji stroški postopka.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo zavrnilo tožbeni zahtevek, da je tožena stranka dolžna tožnici plačati odškodnino za nepremoženjsko škodo v višini 15.000,00 EUR v roku 15 dni, pod izvršbo, za primer

zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dneva zamude s plačilom odškodnine dalje. Zavrnilo je tudi zahtevek na povrnitev stroškov postopka.

2. Zoper sodbo se pritožuje tožnica iz pritožbenih razlogov 1., 2. in 3. točke prvega odstavka 338. člena ZPP. Predlaga, da pritožbeno sodišče pritožbi ugodi in izpodbijano sodbo spremeni tako, da v celoti ugodi tožbenemu zahtevku, toženi stranki pa naloži v plačilo pravdne stroške tožnice, podredno pa, da izpodbijano sodbo razveljavi ter zadevo vrne sodišču prve stopnje v novo odločanje.

Glede zatrjevane diskriminacije v zvezi z ocenjevanjem dela tožnice drži, da ni v pristojnosti sodišča, da presoja smiselnost ali pravilnost kriterijev za ocenjevanje dela delavcev, vendar pa je sodišče dolžno presojati dejstva, ki očitno opravičujejo domnevo, da diskriminacija obstaja in da je dokazno breme na delodajalcu. Sodišče prve stopnje povsem neobrazloženo zaključi, da naj tožnica takšnih dejstev ne bi navedla. Direktor tožene stranke je izpovedal, da je ocena stvar subjektivnosti posameznega ocenjevalca, torej pri toženi stranki niso bili izdelani kriteriji, na podlagi katerih se je ocenjevalo delo delavca. Ker so med tožnico in njeno nadrejeno obstajala trenja, je bilo jasno, da je bila nizka ocena podana iz subjektivnih in diskriminatornih razlogov. Tožena stranka ni izkazala na kakšni podlagi je delo tožnice ocenila bistveno slabše glede na ostale zaposlene. Nepravilna je ugotovitev sodišča, da naj bi bila tožnica enako obravnavana s strani tožene stranke kot ostale zaposlene.

V zvezi s trpinčenjem tožnice na delovnem mestu je sodišče prišlo do zaključka, da so bili odnosi med tožnico in njenimi sodelavkami v resnici večkrat napeti in včasih celo neprimerni, kljub temu pa je presodilo, da očitki tožnice v zvezi s trpinčenjem niso utemeljeni. Sodišče sicer ne dvomi, da je bila tožnica večkrat tarča posmeha, ugotavlja tudi, da je prišlo do fizičnega obračuna med sodelavkami. Sodba je v tem delu povsem nerazumljiva (14. točka drugega odstavka 339. člena ZPP).

Tožnica je v tožbi navedla niz dogodkov, ki izkazujejo trpinčenje na delovnem mestu skozi daljše večletno obdobje:

- tožena stranka je tožnici neutemeljeno očitala, da naj bi do kraja opravljanja dela, torej na službeni poti, vozila po stranskih poteh in ji ni priznala nekaj ur, ki bi ji pripadale zaradi časa, porabljenega na vožnji;
- delo tožnice je bilo ocenjeno z najslabšo oceno "ena",
- ob priliki, ko ji je bilo naloženo delo čistiti okna (tik pred menjavo oken), ji je nadrejena zabrusila, da je "ptujska", kar je pomenilo zaničevalno;
- večkrat ji je bilo otežkočeno koriščenje letnega dopusta;
- v prisotnosti nadrejene A.A. se ostali zaposleni izogibajo stiku s tožnico;
- pri incidentu s B.B., ko jo je le ta napadla in nanjo kričala, da je bolna in da naj se gre zdraviti, je izpad B.B. nadrejena A.A. opazovala z nasmehom na ustnicah;
- nadrejenemu direktorju C.C. je po njegovem prihodu pojasnila svoje težave na delovnem mestu, le ta ji je pojasnil, da se morajo zadeve reševati sproti;
- po prihodu delavke D.D. so se dodatno poslabšale razmere, ker jo ves čas ponižuje, se ji posmehuje in

zbada, 29. 5. 2014 pa jo je le ta fizično napadla, naslednji dan po incidentu je tožnica nastopila bolniški stalež;

- pred časom jo je A.A. v salonu E. snemala in ji postavljala vprašanja, zakaj nič ne dela.

Tožnica je pojasnila, da jo A.A. od prvega dne, ko je nastopila delo pri toženi stranki, zaničuje, ji govori, da je nesposobna in da nič ne dela oz. da dela površno. Da gre dejansko za šikanozno obravnavanje oz. trpinčenje tožnice in ne zgolj za plod njene domišljije, je izpovedala tudi priča F.F. in priča G.G.

Sodišče prve stopnje je v izpodbijani sodbi zavzelo stališče, da naj bi si tožena stranka prizadevala zagotoviti normalne odnose med zaposlenimi, s tem, ko je po enem konfliktu opravila razgovor z vsemi vpletenimi v konflikt, kar naj bi bilo po mnenju sodišča primeren način ukrepanja. Da je bila tožena stranka že pred dogodkom pretepa pred dvigalom s tem seznanjena in da gre za daljše ponavljajoče šikanozno obravnavanje tožnice, kar izhaja tudi iz dejstva, da je tožnica komunicirala s A.A. preko SMS sporočil in da delavke med sabo ne premorejo niti osnovnega načina komunikacije, potrebnega v zvezi z delom. Zgolj opravljen razgovor ne izkazuje primerne ukrepa za zaščito delavcev pred nedopustnim trpinčenjem in nadlegovanjem. Sodišče prve stopnje neupravičeno zaključuje, da naj bi bila tožnica odgovorna za nastanek konfliktnih situacij, pri čemer sodišče spregleda, da je dolžnost delodajalca, da sprejme ustrezne ukrepe za zaščito delavcev pred nadlegovanjem ali trpinčenjem na delovnem mestu. Tudi v kolikor bi sama tožnica sprožila napetost, opozarja, da jo je v tako stanje pripeljalo večletno nagajanje in to ne more biti razlog, da tožena stranka ni bila dolžna zagotoviti ustreznih ukrepov za njeno zaščito.

Sodišče prve stopnje je v sodbi zavzelo stališče, da naj bi izvedensko mnenje doc. dr. H.H. z dne 23. 6. 2015 potrdilo, da tožnica naj ne bi bila trpinčena na delovnem mestu. Sodišče je mnenje upoštevalo zgolj selektivno, sklicuje se na to, da je izvedenec ugotovil, da naj bi bil pri tožnici verjeten obstoj paranoidne osebnostne motnje in da je zaradi te motnje pogosteje prihajala v nesporazume z okoljem in da naj bi običajne zahteve jemala kot napad nase. Opozarja, da izvedenec ni z gotovostjo ugotovil obstoja take motnje pri tožnici, zaradi česar so vse nadaljnje ugotovitve iz te predpostavke lahko zgolj domneva in se zato sodišče na to ne bi smelo opreti. Ne glede, da je izvedenec ugotovil, da naj bi bila pri tožnici verjetno prisotna paranoidna osebnostna motnja (s čimer se tožnica sicer ne strinja), tožnica opozarja, da ni zgolj ona sama tista, ki je zaznavala tako obnašanje do nje, pač pa so to opazile tudi ostale sodelavke, kar so kot priče potrdile in kar je nenazadnje ugotovilo tudi sodišče samo. Zato ne more vzdržati stališče sodišča, da naj bi si tožnica posamezne dogodke, izjave ... zaradi svoje osebnosti razlagala drugače, kot so bile mišljene. Sodišče nepravilno povzema mnenje v delu, kjer izvedenec ugotavlja, da naj bi bila tožnica z vsemi zaposlenimi v latentnem sporu in da naj bi šlo za konfliktno osebo, pri čemer pa je spregledalo, da sta priči F.F. in G.G. izjavili, da s tožnico nista v konfliktu. Sodišče tudi ni upoštevalo dejstva, da je tožnica vrsto let opravljala delo v salonu E., kjer ni imela s sodelavci, niti z drugimi delavci in nadrejenimi, nikakršnih težav. V kolikor bi sodišče upoštevalo to dejstvo, bi nedvomno prišlo do zaključka, da ne gre za večjo občutljivost tožnice, ki jo je pripeljalo v to stanje, pač pa je njeno zdravstveno stanje odraz razmer pri toženi stranki oziroma odnosa tožene stranke do tožnice in dolgoletnega zaničevanja, posmehovanja in degradacije pri toženi stranki. Akutna reakcija na stres je, kot to ugotavlja izvedenec, prehodna motnja, ki se razvije pri osebi brez očitne duševne motenosti, kot odziv na izjemne telesne in duševne obremenitve, trajajo pa navadno nekaj ur ali dni. V tem delu je dokazna ocena sodišča tako pomanjkljiva, da je ni mogoče preizkusiti, saj se sodišče do odločilnih dejstev in dokazov tožnice sploh ni opredelilo (14. točka drugega odstavka 339. člena ZPP).

Navaja, da si je izvedenec v svojih ugotovitvah prihajal v nasprotje, saj je po eni strani zatrjeval, da naj bi imela tožnica paranoidno osebnostno motnjo, ki naj bi se razvila že pred zaposlitvijo, po drugi strani pa

navaja, da je tožnica doživela več akutnih reakcij na stres pri toženi stranki, pri čemer gre pri taki reakciji za prehodno motnjo. Izvedenec ni upošteval, da je bila intenziteta stresa, ki ga je doživljala tožnica zaradi ravnanj tožene stranke oziroma njenih delavcev, tako resna in trajajoča, da je to privedlo in povzročilo pri tožnici hudo stisko in resne psihične težave. Niti izvedenec niti sodišče nista upoštevala dejstva, da so že v letu 2009 in 2010 v zdravstvenem kartonu tožnice zabeležene težave, ki jih je imela v zvezi z delovnim okoljem oziroma svojimi sodelavci in nadrejenimi. Tožnica je torej že več let doživljala psihične pritiske pri toženi stranki, da pa se stanje slabša pa kaže tudi ugotovitev izvedenca, da v kolikor se bo tak odnos do nje nadaljeval, obstaja velika verjetnost, da se bo zdravstveno stanje poglobilo v paranoidno blodnjavo motnjo, ki je trajna in huda duševna motnja. Sodišče prve stopnje je na takšnega izvedenskega mnenja prišlo do zaključka, da zatrdjanega trpinčenja na delovnem mestu ni bilo in da naj bi si tožnica običajne odnose in konflikte razlagala, kot da prihaja do trpinčenja na delovnem mestu, kar pa je v nasprotju z odločilnimi dejstvi in dokazi, zaradi česar je storilo kršitev po 14. točki drugega odstavka 339. člena ZPP. Sklicuje se na sodno prakso, in sicer na zadeve opr. št. Pdp 1448/2010, Pdp 1047/2010. O mobingu se je izreklo že tudi Vrhovno sodišče RS. Tožnica je prepričana, da je poleg ostalih dejavnikov, ki definirajo neko ravnanje kot trpinčenje na delovnem mestu, pomembno tudi oškodovančevo subjektivno dožemanje ravnanja delodajalca. V konkretni zadevi sodišče ni v ničemer upoštevalo subjektivnega dožemanja tožnice in nastopa prepovedanih posledic. Glede na to, da je tožničina občutljivost v mejah normale, bi sodišče moralo preveriti, kako so se opisana dejanja oz. mobing odrazila na tožničinem zdravju. Tožnica je bila zaradi ravnanj sodelavk psihično sesuta do te mere, da je morala v bolniški stalež. Dokazano je, da tožnica do spornega dogajanja na delovnem mestu, ni imela nobenih zdravstvenih (psihičnih) težav. Neprimerne obravnavanja je tožnica deležna že več kot 10 let. Upošteva se zakonsko definicijo diskriminacije, nadlegovanja in trpinčenja na delovnem mestu (6. in 7. člen ZDR-1) so v konkretnem primeru brez dvoma izpolnjeni vsi znaki diskriminacije, nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu. Dokazna ocena ni bila opravljena objektivno in skladno z 8. členom ZPP. Zato je podana tudi bistvena kršitev določb postopka po 339. členu ZPP. Priglaša pritožbene stroške.

3. Tožena stranka v odgovoru na pritožbo prereka pritožbene navedbe ter navaja, da izpodbijana sodba nima napak ali pomanjkljivosti zaradi katerih je ni mogoče preizkusiti ter predlaga, da jo pritožbeno sodišče v celoti zavrne kot neutemeljeno.

4. Pritožba je utemeljena.

5. Na podlagi drugega odstavka 350. člena Zakona o pravnem postopku (ZPP, Ur. list RS, št. 26/99 in naslednji) je pritožbeno sodišče izpodbijano sodbo preizkusilo v mejah razlogov, ki so navedeni v pritožbi, pri tem pa je po uradni dolžnosti pazilo na bistvene kršitve določb pravnega postopka iz 1., 2., 3., 6., 7. in 11. točke, razen glede obstoja in pravilnosti pooblastila za postopek pred sodiščem prve stopnje, ter 12. in 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP ter na pravilno uporabo materialnega prava.

6. V tem individualnem delovnem sporu tožnica zahteva plačilo odškodnine zaradi diskriminacije in trpinčenja na delovnem mestu, ki naj bi se dogajalo že več kot 10 let in ki naj bi ga s svojim ravnanjem izvajale sodelavke tožnice in tožnici nadrejena delavka.

7. Trpinčenje na delovnem mestu prepoveduje četrti odstavek 7. člena Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1, Ur. list RS, št. 21/2013), iz katerega izhaja tudi definicija trpinčenja na delovnem mestu, tj. vsako ponavljajoče se ali sistematično, graje vredno ali očitno negativno in žaljivo ravnanje ali vedenje, usmerjeno proti posameznim delavcem na delovnem mestu ali v zvezi z delom. Na podlagi 47. člena ZDR-1 je delodajalec dolžan zagotavljati takšno delovno okolje, v katerem noben delavec ne bo izpostavljen spolnemu

in drugemu nadlegovanju ali trpinčenju s strani delodajalca, predpostavljenih ali sodelavcev. V primeru kršitve prepovedi diskriminacije ali trpinčenja na delovnem mestu je delodajalec kandidatu oziroma delavcu odškodninsko odgovoren po splošnih pravilih civilnega prava. Kot nepremoženjska škoda, ki je nastala kandidatu ali delavcu, se štejejo tudi pretrpljene duševne bolečine zaradi neenake obravnave delavca oziroma diskriminatornega ravnanja delodajalca oziroma zaradi nezagotavljanja varstva pred spolnim ali drugim nadlegovanjem ali trpinčenjem na delovnem mestu v skladu s 47. členom ZDR-1, ki ga je utrpel kandidat ali delavec. Pri odmeri višine denarne odškodnine za nepremoženjsko škodo se mora upoštevati, da je ta učinkovita in sorazmerna s škodo, ki jo je utrpel kandidat oziroma delavec in da odvrča delodajalca od ponovnih kršitev. Splošna pravila civilnega prava, ki se nanašajo na odškodninsko odgovornost, so urejena v Obligacijskem zakoniku (OZ, Ur. list RS, št. 83/2001 in naslednji - členi 131 do 188). Za obstoj odškodninske odgovornosti delodajalca morajo biti podane vse štiri predpostavke odškodninske odgovornosti (protipravno ravnanje, vzročna zveza med protipravnim ravnanjem in nastalo škodo, obstoj škode in krivda povzročitelja škode). V sporu o odškodninski odgovornosti zaradi zatrjevanega trpinčenja na delovnem mestu je delodajalec dolžan dokazati, da ni ravnal protipravno (tretji odstavek 47. člena ZDR-1).

8. Sodišče prve stopnje je odškodninski zahtevek tožnice zavrnilo, ker ni ugotovilo protipravnega ravnanja tožene stranke. Iz ugotovitev sodišča prve stopnje izhaja, da je bila tožnici pri toženi stranki zagotovljena enaka obravnava kot drugim delavcem. Glede trpinčenja na delovnem mestu je ugotovilo, da so bili odnosi med tožnico in sodelavkami res večkrat napeti in tudi neprimerni, da je bila tožnica večkrat tarča posmeha, ugotovilo pa je tudi, da je za konfliktno situacijo odgovorna tudi tožnica. Ob upoštevanju izvedenskega mnenja je zaključilo, da gre pri tožnici za verjeten obstoj paranoidne osebnostne motnje in da zaradi te motnje pogosteje prihaja v nesporazume z okoljem. Zaključilo je, da način obnašanja, ki ga imajo sodelavke do tožnice, ni vselej sprejemljiv, vendar njihova ravnanja niso dosegla tiste stopnje, da je delodajalec odškodninsko odgovoren.

9. Sodišče mora svojo odločitev o tem, katera dejstva je šteti za dokazana oziroma resnična, opreti na vestno in skrbno presojo vsakega dokaza posebej, vseh skupaj in na podlagi uspeha celotnega postopka (8. člen ZPP). Dokazno oceno mora sodišče prve stopnje navesti tudi v razlogih sodbe. Dokazna ocena v smislu 8. člena ZPP ne pomeni, da mora sodišče v svoji obrazložitvi navesti prav vsak dokaz, temveč mora oceniti le relevantne dokaze, torej tiste, ki so pomembni za odločbo. Sodišče prve stopnje se ni opredelilo do vseh odločilnih dokazov, ki jih je v potrditev svojih trditev predlagala tožnica, niti ni navedlo razlogov, zakaj jih ni upoštevalo. Manjkajo razlogi o odločilnih dejstvih, zaradi česar se dokazne ocene sodišča prve stopnje ne da preizkusiti.

10. Tožnica v pritožbi utemeljeno očita sodišču prve stopnje absolutno bistveno kršitev določb pravnega postopka iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP in sicer iz razloga, ker izpodbijana sodba nima vseh razlogov o odločilnih dejstvih, zato je ni mogoče preizkusiti.

11. Zaradi navedenih absolutnih bistvenih kršitev pravil pravnega postopka, ki jih pritožbeno sodišče ne more samo odpraviti, je bilo treba pritožbi ugoditi in zadevo vrniti v novo sojenje sodišču prve stopnje (354. člen ZPP).

12. V novem sojenju bo morale sodišče prve stopnje odpraviti navedene kršitve postopka ter sodbo obrazložiti tako, da jo bo mogoče preizkusiti. To pa pomeni, da mora najprej pretehtati in ovrednotiti vsak dokaz posebej ter vse dokaze skupaj ter svojo miselno logično pot navede v razlogih sodbe, tako da bo moč preizkusiti pravilnost in prepričljivost ugotovljenega dejanskega stanja. Opredeli naj se do dokazov, ki jih je v potrditev svojih navedb predlagala tožnica, kot tudi dokazov, ki so v prid zatrjevanju tožene stranke, da za

škodo ni odgovorna. Po dokazni oceni vseh izvedenih dokazov se bo moralo opredeliti do vseh pravno pomembnih okoliščin, zlasti odgovoriti na vprašanje, ali je tožena stranka uspela dokazati, da z njene strani ni bilo očitane neprimerne ravnanja in nato o vtoževani odškodnini ponovno odločiti.

13. Odločitev o pritožbenih stroških temelji na določbi tretjega odstavka 165. člena ZPP.

Datum zadnje spremembe: 25.10.2016